

משתה אחשורוש

ארץ ישראל, כי שם נמצא הכל. וזהו "כבוד עשרו", כאשר יש לו שלחן מלכים.

מרדכי – הארצישראלי

איש יהודה היה בשושן הבירה ושמו מרדכי... אשר הגלה מירושלים

גר"א

אשר הגלה מירושלים וכו' – אמר כאן הגלה ג' פעמים: "אשר הגלה מירושלים", "אשר הגלתה", "אשר הגלה" להודיע חיבת ארץ ישראל עליו, שבכל פעם חזר לירושלים והיה נגלה ג' פעמים וזהו שאמרו (בגמרא יג, א) שגלה מעצמו כלו' מדעתו שחזר לארץ ישראל משום כך נגלה פעם שנית, וכן פעם שלישית

אור חדש

כתב זה שלא תאמר שיצא חוץ לארץ ישראל מדעתו, ודבר זה אינו ראוי לצדיק. ועל זה אמר "אשר הגלה", ולא יצא חוץ לארץ מדעתו.

אסתר רבה ז:ח

מה אמר להם מרדכי למי שאומר לו: מדוע אתה עובר את מצות המלך, רבי לוי אמר, אמר להם מרדכי... ולא עוד אלא שאני איסגנטירין של הקדוש ברוך הוא, שכל השבטים נולדו בחוצה לארץ, וזקני נולד בארץ ישראל.

אור חדש

ועוד, כי הוא נולד בארץ ישראל, שמזה תראה כי הוא שכן אל השם יתברך, וקשה להוציא אותו משם, באשר הוא עם השכינה

ועוד אמר מרדכי, כי זקני נולד בארץ, ואלו שאר שבטים נולדו בחוצה לארץ (אסתר"ר ז, ח). ומזה תלמוד כי בנימין הוא לחלק השם יתברך, כי כל הארצות הם לאומות אשר הם אינם לחלק השם יתברך, רק ארץ ישראל הוא לחלק השם יתברך. ולכך אמרו (כתובות קי:): "הדר בחוצה* לארץ כמי שאין לו אלוהים", לפי כי ארץ ישראל היא אל השם יתברך, ושאר ארצות מפני שהם לאומות,

גמ' מגילה יא ע"ב

מאי היא — דכתיב: "פי לפי מלאת לבבל שבועים שנה אפקוד אתכם", וכתיב: "למלאות לחרבות ירושלים שבועים שנה". חשוב: ארבעין וחמש דנבוכדנצר, ועשרים ותלת דאיל מרודך, ותרתין דידיה — הא שבועים. אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו.

גמ' מגילה יב ע"א

"בהראותו את עושר כבוד מלכותו", אמר רבי יוסי בר חנינא: מלמד שלבש בגדי כהונה. כתיב הקא: "יקר תפארת גדולתו", וכתיב התם: "לקבוד ולתפארת".

מגילה יב ע"א

מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע

אור חדש – אסתר א:ב

וזה היה בשנת שלש למלכו, שאז חשב כי הוא מלך על כל העולם, כאשר אין לישראל המלכות. שכל זמן שישראל יש להם מלכות, אין לאומות המלכות. ועתה כאשר חשב שסר המלכות מישראל, היה מלכותו בשלימות.

אסתר רבה ב:א

בהראותו את עושר כבוד מלכותו... רבי יודה ברוכי סימון אמר סעודת ארץ ישראל הראה להן.

אור חדש

רק זהו "כבוד עושרו" מה שהראה לו סעודת ארץ ישראל, וזהו "עושר כבוד מלכותו" כאשר לו שלחן מלכים, מפרנס הכל. כמו שהכתוב מספר כבוד מלכותו של שלמה, ומספר ענין שלחנו. ולכך אמר "סעודת ארץ ישראל הראה להם", כי דווקא בארץ ישראל כתיב (דברים ח, ט) "לא תחסר כל בה". והיה אפשר להיות לו שלחן מלכים כאשר היה לו הדברים שהם בסעודת

ושרים העליונים מושלים עליהם, ולפיכך נחשב כאילו אין לו אלוהים. ואם כן אין לך בשבטים* שהוא רחוק מעבודה זרה כמו בנימין.

בנין בית המקדש

במדבר רבה כ"ו:

וכן שני עשירים עמדו בעולם, אחד מישראל ואחד מאמות העולם, קרח מישראל והמן מאמות העולם

גמ' מגילה י"ב

"ולחוטא נתן ענין לאסוף ולכנוס" — זה המן, "לתת לטוב לפני האלהים" — זה מרדכי ואסתר, דכתיב: "ותשם אסתר את מרדכי על בית המן".

מדרש אבא גוריון

אחר הדברים האלה — הרהורי דברים היה שם...אמר אחשורוש הרהר. אמר: מרדכי זה, אני חושב לו טובה, והוא ישב כאן ומבקש לבנות בית המקדש. לבנותו אי אפשר, להחזירו אי אפשר. אלא הריני מגרה בו [את] המן ויהיה זה בונה וזה סותר. וחכמים אומרים הקב"ה הרהר אמר מרדכי זה צדיק גמור הוא אם נוטל פרוקופי יבא המן ויסגל ממון ויבא מרדכי ליטול ממנו ויבנה בית המקדש.

אור חדש

כי מאחר שאחשורוש גדל את מרדכי, ודבר זה סבה שיהיה נבנה בית המקדש... כי פירושו כאשר היה מרדכי יושב בשער המלך, וראוי לבנות בית המקדש בשביל זה, וכדי שיצא לפעל דבר זה גדל המלך את המן, ויהיה מאסף עושר גדול, ויקח מרדכי את הכל, ויהיה נבנה בית המקדש.

ילקוט שמעוני

אלא אמר מרדכי מוטב זה שיחיה שנתן לי רשות לבנות בית המקדש

אסתר רבה ב':

מרדכי, ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים, אמר אפשר לצדקות זאת שתנשא לערל? אלא שעתיד דבר גדול שיארע על ישראל ועתידים להנצל על ידיה.

גמ' מגילה טו"ב

"ויאמר לה המלך לאסתר המלכה מה בקשתך עד חצי המלכות ותעש". חצי המלכות ולא כל המלכות, ולא דבר שחוצץ למלכות, ומאי ניהו — בגין בית המקדש.

גמ' מגילה יב"ב

אמרו לו: מיזם שחרב בית המקדש וגלינו מארצנו, ניטלה עצה ממנו ואין אנו יודעין לדון דיני נפשות. זיל לגבי עמון ומואב דיתבי בדוכתייהו כחמרא דיתבי על דורדרייה.

אור חדש

ובית המקדש הוא עיקר המלכות, וכאשר נתן בית המקדש, דבר זה הוא בטול מלכות אחשורוש. שהרי כל הסעודה שעשה אחשורוש לא עשה רק כאשר אמר כי לא יהיו נגאלים ישראל עוד, כי מלכותם מבטל מלכות אחשורוש. ולכך אמר כאן "עד חצי המלכות", ולא דבר שהוא כל המלכות, והוא בית המקדש, כי אם יבנה בית המקדש אם כן ישראל הם במלכותם, ומלכות ישראל מבטל מלכות אחשורוש

חיבת ארץ ישראל בהל' פורים

רמב"ם הל' מגילה א:ד-ה

כל מדינה שהיתה מוקפת חומה מימי יהושע בן נון בין בארץ בין בחוצה לארץ אע"פ שאין לה עכשיו חומה קורין בט"ו באדר...ולמה תלו הדבר בימי יהושע כדי לחלוק כבוד לא"י שהיתה חרבה באותו הזמן. כדי שיהיו קוראין כבני שושן...ויהיה זכרון לארץ ישראל בנס זה